

Üniversiteyi ve Sanat Eğitimi Yeniden Düşünmek

Yrd.Doç. Mustafa Okan

Çukurova Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü

Walter Benjamin, Brecht'i Anlamak adlı kitabında yazarın Fatzer adlı çalışmasından yaptığı alıntıyı yorumlar. Alıntı şöyledir:

“Kaçmaz yenilmiş olan
Bilgelikten
Sık dişini ve bat!
Kork! Haydi bat!
Dipte
Bekliyor alacağın ders seni
Çok soruyla karşılaşmış olan
sen
Duy şimdi eşsiz öğretisini
Kitlelerin
Al yeni yerini” (1)

Benjamin, Fatzer'in “umutsuzluk içinde dayanacak bir yer bulmak zorunda” olduğunu söyler ve devam eder: “Umut değil dayanak. Tesellinin umutla bir işi yoktur. Ve Brecht ona bir teselli verir: İnsan umutsuzluk içinde yaşayabilir, buraya nasıl düştüğünü bilirse. Umutsuzluk içinde yaşayabilir, çünkü umutsuz yaşamı ancak o zaman önem kazanır. Dibe batmak burada, daima şeylerin kökenine inmek anlamındadır.” (2)

Her ne zaman üniversitelerimiz kendilerini tartışmaya açmak anlamına gelen bir çalışma yapsa, bunun, bir çıkış arama isteğinden kaynaklandığını düşünürüm. Bu çıkış isteği, Benjamin'in değindiği anlamda bir “dibe batmak” saptamasına dayanmasa bile, yine onun tanımladığı anlamda “şeylerin kökenine inmeyi” beraberinde getirir. Panel dizisine “Günümüz Sanat ve Tasarım Eğitime Eleştirel Bakışlar” başlığının konmuş olmasının da,

içinde bulunduğumuz tarihsel anda bir durum değerlendirmesinin zorunlu hale geldiğini oldukça açık bir şekilde saptadığı kanısındayım.

Ben konuşmamı iki ana zemin üzerinde yapacağım. Bunlardan ilki, üniversitelerimizin içinde bulunduğu duruma ve onları buraya getiren sürece ilişkin kimi saptamalardan oluşacak. Çünkü, yaşanan sorunların, öğrenciler ve akademik kadrolar başta olmak üzere üniversitedeki tüm bileşenlerin üniversite olgusunu algılama biçimiyle ilgili olduğu kanısındayım. Kuşkusuz, Türkiye toplumunun hayatı algılayışını ve onu yaşayışını ilgilendiren her şey, bir bütün olarak, bugünkü üniversite algılayışının biçimlendiği alan olarak işaret edilmelidir en başta. Üzerinde duracağım ikinci zemin de, yine aynı öznelere sanatı algılayış biçimleri üzerine yapılan kimi saptamalardan oluşacak. Böylelikle, sanat ile hayat arasındaki ilişkinin görünür kılınması isteğine dayalı bir tutum dolaysız şekilde dile getirilebilecektir. İki zemin arasında birbiri içine nüfuz etmeye dayalı bir tepkimeyi olanaklı saymak, var olan bağlamı değiştirmenin olanaklarını açığa çıkarabilir.

Birinci zemini oluşturacağımı düşündüğüm kısa notları dile getirmeden önce şunları belirtmeliyim. Birincisi, üniversitelerimizin içinde bulunduğu duruma ve onları buraya getiren sürece ilişkin kimi saptamalardan söz ederken, yapılmak istenen şey, ilk akla gelebilecek haliyle, bir YÖK eleştirisi olmayacaktır. Bugün çokça karşılaşılan bir yaklaşımla, YÖK'ün içinde durarak sürdürülen bir tartışmanın, içeriğe dönük gündem konusunda inisiyatifi yitirmek anlamına geleceği kanısındayım. YÖK, tüm varlığıyla üniversite sorununun boyutlarını gösterse bile, sorun bu varlığın kapladığı alandan daha büyüktür. İkinci olarak, bu tür tartışmaların ideolojinin alanı dışında durularak yapılması gerektiği yönündeki yaygın kanıyı paylaşmadığımı belirtmeliyim. Çünkü, nasıl bir üniversite istediğimizle nasıl bir hayat istediğimiz arasında dolaysız bir ilişki olduğunu düşünüyorum. Şimdi, bu aşamada söylenmesi gerektiğini düşündüğüm notları sıralamaya geçiyorum.

1.

Prof.Dr. İzge Günal, Bilim ve Ütopya dergisinde 2001 yılında yayımlanan bir anketi işaret ederek şöyle diyor: "Ankara, İstanbul ve Kocaeli'ndeki Tıp, Mühendislik ve Fen Fakülteleri'nin birinci ve dördüncü sınıf öğrencileriyle yapılan bu çalışmada, öğrencilerin %84'ünün cin ve perilere, %83'ünün Adem ve Havva'ya, %76'sının rüyalarla gelecek arasında bağlantı kurulabileceğine inandığı ortaya çıkmıştı." (3) Ankete katılanların sokaktan rasgele seçilmiş kişiler olmadığını vurgulayan Günal şöyle sürdürüyor sözlerini: "Bunlar

Türkiye'nin büyük kentlerinde, fen eğitimi alan, hatta yarısı okullarını bitirme aşamasında olan öğrencilerdir. Elbette bunlara evrim kuramı, DNA'nın yapısı gibi bir çok ders anlatılmıştı ve bu derslerden başarılı da olmuşlardı. Aslında bu sonuçlar çok şaşırtıcı değildir. Nasıl ki, hastalığına çağdaş tıbbın olanakları çerçevesinde çözüm bulamayan bir kişi üfürükçülere, büyücülere yönelirse, toplumların bunalım dönemlerinde, içinde bulunduğu toplumu ve geleceği yorumlamakta, anlamakta yetersiz kalan kişilerin akıl dışı düşüncelere yöneldiği bilinir.” (4) Günal'ın da vurguladığı gibi, bu anket sonuçlarından “ üniversite açısından ciddi dersler alınması gerekmektedir.” (5) Anket sonuçları açıkça göstermektedir ki, “üniversitelerde bilginin aktarılması yetmemektedir, (...) anlatılanlar sadece sınavları geçmek için bilinmesi gerekenler olarak kalmakta, yaşama pratiğine dönüşmemektedir.” (6)

2.

Yukarıda dile getirilen örnek, bir yerden bakıldığında üniversitelerimizin çeşitli bilim alanlarının kurumsal bir yapı içinde bilimsel bilgiyi barındırdıklarını, ancak bunun hayatın algılanışı bakımından öğrencilerde simetrik bir sonuç yaratmadığı şeklinde yorumlanabilir. Ne var ki, böylesi bir yorumu olanaklı kılan nesnel durumu başka bir yerden bakarak yeni bir biçimde açıklamak da olanaklıdır. Bu çözümlemeyi olanaklı kılan görüşler Prof.Dr Taner Timur'un üniversiteleri tarihsel gelişimleri içinde konumlandığı şu çözümlemede bulunabilir:

“Üniversiteler, toplumsal iş bölümünün gelişiminde, 'okul'un uzantısı olarak ortaya çıktılar. Sınıflı toplumlarda bu doğuş koşulları kurumun muhafazakâr niteliğini de sergiliyordu. Okul ve üniversite yüzyıllar boyunca egemen sınıflar elinde halkları eğitime ve, Nietzsche'nin deyimiyle, *ehlileştirme* aracı oldular. Fakat, bilgi ve ideoloji üretimi özgül bir nitelik taşıdığı ve kurulu düzene 'ihanet' potansiyeli içerdiği için, okul (ve sonra üniversiteler) daha başlangıçtan itibaren yerleşik iktidarlar nezdinde kuşku ve endişe kaynağı oluşturdu.” (7)

Burada, Taner Timur'un üniversiteyi, kurulu düzenin kendini yeniden üretme mekanizması içinde konumlandırıyor olmasına dikkat çekilmelidir. Bu konumlandırma esas alındığında, az önceki anket değerlendirmesinde üniversitenin kavramsal olarak değerlendirilmesi bakımından çelişkili gibi görünen sonuçların bir tür tutarlılığın göstergesi de olabileceği anlaşılacaktır.

3.

Öte yandan, az önce dile getirilen “tutarlılık” hali, Taner Timur’un, “bilgi ve ideoloji üretiminin özgül bir nitelik taşıdığı ve kurulu düzene ‘ihnet’ potansiyeli içerdiği” yönündeki saptaması dikkate alınarak tartışılmalıdır. Bu saptama, egemen ideolojinin kendisini kusursuz bir şekilde yeniden üretmesinin olanaklı olmadığını söyleyerek, ortamın çelişkili doğasını bir olanak olarak gösterir. İzge Günel’in deyişiyle, “sosyal bilimler açısından, bilimsel çalışmaların egemen ideolojiyi sorgulaması” (8) ve “alternatifler üretmesi” (9) olasıdır. Günel, fen bilimleri açısından da durumun çok farklı olmadığını işaret ediyor: “Fen bilimlerindeki gelişmelerin, sanayi devriminde olduğu gibi, yapısal dönüşümlere yol açması veya düzeni zorlaması elbette çok uzun bir süreci ve birbirine bağlı çok sayıda çalışmayı gerektirir. Ancak burada da, bilimsel düşünme, bilimsel çalışma yönteminin yaşanması, yaşatılması ve aktarılması, eleştirel düşüncenin yaygınlaşması ‘risk’tir. (...) Konusu ne olursa olsun, gerçek bir bilimsel araştırma süreci, açıkça devrimci bir süreçtir.” (10) Kuşkusuz bu yaklaşım, bilim ortamının içerdiği değişirme potansiyelini, bir sonuç olarak bilimsel bilgide değil bilimsel bilginin üretiliş sürecinde görmektedir.

4.

Konuşmamın bu bölümünü, sözlerimin başında değindiğim ankete dönerek tamamlayacağım. Önce, öğrenciler, öğretim üyeleri ve üniversitenin kurumsal yapısına ilişkin olarak yaşanan daralmanın, yakın tarihteki biçimlenişine değinmek gerekiyor. Yakın tarihimizdeki kritik kırılma anını 12 Eylül 1980 tarihinin simgelediğini düşünüyorum. Taner Timur’un adlandırmasını kullanarak, buna “12 Eylül üniversitesi” demenin yanlış olmadığı kanısındayım. “12 Eylül üniversitesi, 1933 üniversitesi gibi asker-sivil aydınların eseridir.” (11) diyor Taner Timur ve şöyle sürdürüyor sözlerini, “Fakat 1933’te üniversitenin skolâstik yapısına son verilir ve kurum *Aydınlanma*’ya açılırken, 1981 üniversitesi, tüm akademik özgürlüklerin askıya alındığı ve daha çok ‘kışla’ya benzetilmeye çalışılan bir kurum konumuna düşmüştür.” (12) 12 Eylül kültürünün yeniden kurduğu üniversite, biçimlendirmek istediği öğrenci profilini tanımlarken “1946’dan beri üniversite yasalarında olan ve bilimin evrenselliğine ters düşen” (13) önerileri “daha da koyulaştırılarak yasaya eklenmiştir. Bu şekilde, üniversite eğitiminin ‘Türk olmanın şeref ve mutluluğunu duyuran’, ‘milli kültürümüze, örf ve adetlerimize bağlı’ öğrenciler yetiştiren ve ‘milli birlik ve beraberliği kuvvetlendirici ruh ve irade gücü’ kazandıran milliyetçi bir eğitim olması beklenmektedir.” (14) Bu beklentilerle öğrencilerin ankete yansıyan özellikleri arasındaki ironik örtüşme dikkat çekicidir. Cinler, periler ve masum kahve falının sınırlarını çoktan aşmış olağanüstü

çeşitlilikteki bir fal kültürü Türk olmanın günümüzdeki egemen standartlarına tıpatıp uymaktadır.

Öğretim üyeleri açısından bakıldığında “12 Eylül üniversitesi” önce tasfiyeyi, ardından da tavsiye görünümündeki tehdidi kullanmıştır. Bu dönemde, bir grup öğretim üyesi ise yeni üniversite içinde kalmak yerine istifa etmeyi tercih etmiştir. Geriye çok uzun süren derin bir sessizlik kalmıştır. Burada Taner Timur’un saptamasını anımsamak öğretim üyeleri bağlamında soruna bir açıklama getirmeyi olanaklı kılacaktır. Şöyle diyor Taner Timur: “Diyelim ki üniversitede vicdanı rahatsız olan, fakat yaratılan terör havası içinde pasif kalan demokratlar az değildi. Fakat sanıyorum ki burada henüz modern bir ruha kavuşamamış olan Türk Üniversitesine egemen olan ‘özerklik’ anlayışını analize dahil etmemiz gerekiyor.” (15)

Kısacası “12 Eylül üniversitesi”, üniversitelerin toplumsal sorunlara karşı duyarlılığının zayıflatılmasına, üniversitelere ayrılan kaynakların kısılması yanında üniversitelerin sermayeyle ilişkilerinin yoğunlaşması ve yaygınlaşmasına, bu sürecin öğretim elemanlarını akademik hedeflerini muğlâklaştıran ilişkilere yöneltmesine, karşılıklı eleştiri, işbirliği ve dayanışma kültürünün neredeyse tümüyle ortadan kalkmasına neden olmuştur.

Bu aşamada, sanat eğitimi üniversitenin temel bileşenleri açısından tartışmak için uygun bir çerçevenin oluştuğunu düşünerek konuşmamın ikinci bölümüne geçiyorum. Daha önce de belirttiğim gibi, üzerinde duracağım ikinci zemin, yine aynı bileşenlerin sanatı algılayış biçimleri üzerine yapılan kimi saptamalardan oluşacak.

1.

Geride bıraktığımız çeyrek yüzyılda, üniversitelerimizin de etkin bir şekilde katkıda bulunduğu kültürel ortamımız, sanatın algılanışıyla bilimin algılanışı arasında tuhaf bir buluşmanın gerçekleşmesine yataklık etti. Bugünlerde sıkça kullanılan bir sözcüğe başvurarak söylesek, “merkez”de kotarılan buluşma “periferi”de geleneksel konukseverliğimizi kusursuz biçimde gösterecek bir sıcaklıkta sahipleniliverdi. Bu sahiplenışı, üniversite içinde hemen her bilgi alanına özgü akademik etkinliklerde görmek olanaklı uzunca bir süredir. Benim de bir üyesi olduğum Çukurova Üniversitesi’nden bir sahne aktaracağım şimdi. Fen Edebiyat Fakültesi Fizik Bölümü’nün gerçekleştirdiği 2005 Dünya Fizik Yılı Etkinlikleri’nde oturum başlıklarından birini kuantum fiziği oluşturuyor. İzleyiciler arasında sanat ve sosyal bilimler alanlarından akademisyenlerin bulunması fizikçilerin dikkatinden kaçmıyor. Oturumun

sorular bölümünde sanat alanından bir akademisyen, kuantum fiziğinde parçacıkların bilinen yasalarla açıklanamayan davranışlarının gerçekliği algılayışımıza ilişkin olarak insanları yeni bir durumla karşı karşıya bıraktığı yönünde görüşler olduğunu, bu yaklaşımla sanatın gerçeklikle ilişkisini ele alan tartışmalarda da karşılaştığını söylüyor. “(...) buradan yola çıkarak aynı bilgi nesnesinin birbirini dışlayan tamamlayıcı özellikleri olduğu” (16) yönünde bir tutumun olanaklı sayıldığını , “buna göre aynı varlık alanını, farklı öznel yaklaşımların birbirine tümüyle karşıt sonuçlara varabileceğini kabul ederek, hiçbir mantıksal çelişkiye düşmeden, örneğin ak ve kara olarak” (17) tanımlanabileceğinin söylendiğini, “Gözlemcinin hangi düzeneği, yani bakış tarzını seçtiği”nin (18) yalnızca bir tercih sorunu olduğunun ileri sürüldüğünü söyledikten sonra soruyor: Siz, kendi alanınızdaki tartışmalarda kullanılan argümanların sanatın ve toplumbilimin alanına taşınması konusunda ne düşünüyorsunuz? Konuşmacılar, bu türden bir kullanımdan haberdar olmadıklarını, bu ilişkilendirmeyi ilginç bulmakla birlikte ilk bakışta kuşkuyla karşıladıklarını söylüyorlar. Bu sahneyi kendi içinde barındırdığı çelişkiler bakımından önemli buluyorum. İlk, bilimsel bilginin hem üretiliş, hem dağıtılış ve hem de tüketiliş süreçleri üzerinde iyiden iyiye etkide bulunmuş bu tartışmadan üniversitenin temel bilim alanlarından birine üye olan kimi bilimcilerin habersiz oluşu dikkat çekici sayılmalıdır. Bu durum, hiç değilse bir grup bilim insanının kendi alanı içine kapalı kaldığını gösteriyor. Oysa, Son Moda Saçmalar adlı kitabın çevirmenlerinden Ongun Onaran, Lacan, Kristeva, Baudrillard gibi yazarları işaret ederek: “Türkiye’de akademik ve entelektüel çevrelerde bu yazarların çok etkili olduklarını, gazete köşelerinden, ‘aydın tartışmalarından’, doktora tezlerine kadar her yerde” (19) görmenin mümkün olduğunu söylemektedir. Ongun Onaran’ın adı geçen yazarlara dönük yoğun ilgiyi saptayarak, gözlemediği bu etkiden oldukça kaygı duyduğunu sorduğu soruyla dile getiren sanat eğitimcisini üniversitenin ayrıksı bir kimliği olarak işaret etmiş olur.

2.

Tartışmayı, az önce anılan sanat eğitimcisinin sorduğu soruyla açılan alan üzerinde yürütmek yaralı olabilir. Parçayla bütün arasındaki diyalektiği “parçada takılı kalarak” (20) dağıtan, böylelikle bütünsel bir kavrayışı olanaklı görmeyen bu düşünme tarzının bir temel bilim alanının tartışmalı yargılarından hayatı algılama süreçlerinin tümüne yayılmasıdır kaygı yaratan. Sinan Kutlu’nun deyişiyle, “(...) evrenin doğasını rasgelelikle” açıklamak “ve aynı gerçekliğin birbirine tümüyle karşıt iki tanımla açıklanabileceğini” iddia etmek anlamına gelir bu. Sinan Kutlu’nun vurgulamalarından yararlanarak bu iddianın dolaysız anlamına ilişkin şunlar söylenebilir: “Bir şeyi bilmenin koşulları diğerinin bilgisini dışladığına göre, dünya

hakkında bir defada her şeyi bilmek” (21) olanaksızdır denmektedir bize, dahası, “evrensel gerçekliğin, yaşam süreçlerinin tümel kavramlarla açıklanması, bir bilgilenme yöntemi olarak” (22) geçersizdir denmektedir. Kuantum fizikçilerinin deneylerinden taşınan yorumlamalar bu kadarla kalmıyor. Elektronun bir deney düzeneğinde parçacık olarak görünürken bir başkasında dalga olarak görünmesinden yola çıkılıyor ve “nesne ile gözlem düzeneği arasında bir etkileşim”in (23) varolduğu ileri sürülerek, “doğanın bizim gözlemimize kayıtsız olmadığı, gerçekliğin öznenin bakış açısına göre değiştiği” (24) sonucuna varılıyor. “Bu yorum ‘gözlemcinin yarattığı gerçeklik’ olarak” (25) adlandırılmış ve “nesnelliğin karşıtı öznel göreciliğe bir dayanak” (26) oluşturmuştur. Bu örneklerde görünür hale gelen düşünme tarzının, açıkça ya da örtük olarak dayandığı söylemdeki aşırı görece ve aşırı öznel eğilimlerin, akılcı geleneğe zarar verdiğini söylemek zorundayız. “Uygurluk tarihinde (şimdiki köktendincilik gibi) çeşitli irrasyonelizm biçimlerinin nelere yol açtığı”nın (27) ortada olduğunu söyleyen Ongun Onaran’a göre, bu söylem “akılcı ve bilimsel düşünceyi karşısına alıyor, epistemik göreciliği de ahlaki ya da estetik görecilik gibi” (28) öneriyor. Bugün düşünce dünyamız üzerinde hatırı sayılır bir etkiye sahip olan bu yaklaşımlar bizi, hayatın bilinemeyeceğini vaaz eden derin bir karanlığa sürüklemektedir. Böylece, hayatı bilebilmekle onu değiştirip yeniden kurmak arasındaki ilişkinin yerini, boş inancın kol gezdiği, geleceği olmayan sonsuz bir şimdiki zaman fikri almaktadır. Görünen odur ki, şimdiki zamana tapınmanın cazibesine kapılmış, ya da ona köle olmayı kabullenmiş bir kültür, Afşar Timuçin’in, “yapıtını gerçeklikle sonsuz hesaplaşması içinde” (29) var eden sanatçı tanımını büyük ölçüde dışlamaktadır.

3.

Sözlerimin başında belirttiğim gibi, bu başlık altında düzenlenen bir panelin “şeylerin kökenine inme” isteğinden kaynaklandığını düşünüyorum. Bu tutumu da, hiç kuşku duymadan, hem siyasette hem de sanatta karşılığını bulan avant-gard geleneğin aklına bağlamak gerektiğini düşünüyorum. Üniversitelerimizin bugünkü yapısı içinde avant-garde geleneğin kendisine bir yer açması olanaklı mıdır, ya da hangi koşullarda olanaklı hale getirilebilir sorusu sorularak elbette. Çünkü, avant-garde geleneğin tarihsel olarak sonunun ilan edildiği günleri yaşıyoruz. Yakın tarihe bakıldığında dünyadaki fırtınadan bizim payımıza düşen 1980 kırılması ile avant-garde geleneğin küresel olarak mahkumiyetinin ilan edilmesi arasında dolaysız bir ilişki olduğu düşüncesi üzerine kurulmuş olan bu konuşmayı, sanat eğitimi ile sanatın algılanışı arasında kurmaya çalıştığım ilişki üzerine görüşlerimi özetleyerek tamamlayacağım.

Bunun için, daha önce de bazı özelliklerini vurgulamaya çalıştığım bir arka planı, bu kez başka kimi unsurları da içeren bir tarife göre aktaracağım. Bu arka plan tarifinin nesnel durumun dile getirilmesinden çok, bizim koşulsuz şekilde kabul etmemizin vaaz edildiği bir ultimatom olarak algılanması gerektiğini düşünüyorum.. O nedenle bu arka planın sanal bir gerçekliğe denk düştüğünü söylemek gerektiği kanısındayım. Bu arka plana göre, “emeğe, emekçiye, tarihsel gelişmeye ve ekonomiye atıfla düşlenen toplumsal kurtuluş projeleri –yeni jargona uygun bir dil kullanmak gerekirse, büyük / bütünsel projeler (grand narratives) iflas etmiş-, aydınlanma geleneği, yani insanın, dünyasını rasyonel bir şekilde düzenleyebileceğine olan inanç boş çıkmıştır. Bu geleneğin sanattaki ifadesi olan modernizm, son derece tatsız sonuçlar sergiledikten sonra aşılmıştır. Artık gerçek/hayal, doğru/yanlış, bilgi/ideoloji, edebiyat/felsefe, yazar/okuyucu gibi ikilemler çözülmüştür, ‘anlamalarını’ yitirmiştir! Bilgi, ezilenlerin siyasi iktidara karşı kullanacakları bir silah değil, olsa olsa, siyasi iktidarın her alana ve noktaya nüfuz ettiğini ve buna karşı çıkmamanın imkansız olduğunu söyleyen bir bilgidir.” (30)

Ergin Yıldızoğlu’nun görüşleri izlenerek söylendiğinde, yukarıda değinilen “ikilemler kalktığına göre, artık sanatçıyı sınırlayan hiçbir ahlaki ve siyasi engel”in (31) kalmadığı ilan edilmektedir. “Sanatçı tümüyle özgür”dür ve artık “sadece kendi iç dinamikleriyle üretebilir.” (32) Oysa, “Karşımızda sadece tekelci ve küresel kapitalizmin, her noktaya nüfuz etmiş meta ilişkilerinin çoraklaştırdığı, yaratıcı refleksini kaybetmiş, sığ ve haz yönelimli bir öznellik” (33) vardır. “Ve, her tarihi dönemden, her türlü stili birlikte kullanma özgürlüğünün getirdiği (...) keşmekeş, (...) gelenek yok edildiği için rastlantısal hale gelmiş, kontrolden çıkmış bir metinlerarasıcılık” (34) vardır. Bu kusursuz kuşatma içinde sanatçı, hayatı değiştirme refleksini neredeyse tümünden yitirmiş bir toplumda, popüler kültürün ışıltıları ve sponsorluk otoritesinin eşliğinde, eski hayatın yeni bir görünümde kurumsallaştırılmasına katılıyor. Üniversiteler bu kurumsallaşma içinde toplumsal sorumluluklarının ayırına varacak bir zihinsel açılım üretmek yerine, enerjilerini, hayatı görmezden gelen bir bilgi üretimi pratiğinde tüketiyorlar. Öğrenci kaynağımız ise, zaten bizi pek dinlemeyen, dinlese de anlamayan bezgin bir toplumun çocukları. Sanat eğitimi, kendisini onlara başka türlü bir hayatı mümkün kılacak bir hayat pratiği olarak sunmaktan uzaklaşalı çok oldu. Öğrencilerimize, onlara gençliklerini hatırlatacak, birey olarak tarihsel önemlerinin farkına varmalarını sağlayacak, gerçeklikten kaçarak değil onunla yüzleşerek çalışabilecekleri bir üniversite yaşamı vaat etmeliyiz. “(...) bugünü reddeden, hareketi ve değişimi esas alan,

geleceğe umutla bakan ve bakabildiği için eleştirel bir içerik katabilen” (35) genç sanatçılar üniversitelerimizin yeni bir yaşam soluğuna kavuşmalarına katkıda bulunacaklardır.

KAYNAKÇA

- 1) Benjamin, Walter, *Brecht'i Anlamak*, Türkçesi: Haluk Barışcan - Güven Işısağ, s. 61, Metis Yayınları, İstanbul 2000
- 2) a.g.y. s.61
- 3) Günel, İzge, *Aydınlanma ve Bilgi Üretimi*, Üniversite Konseyleri Yayını, İstanbul 2005.
- 4) a.g.y.
- 5) a.g.y.
- 6) a.g.y.
- 7) Timur, Taner, *Toplumsal Değişme ve Üniversiteler*, s.346, İmge Kitabevi Yayınları, 2000.
- 8) Günel, İzge, *Aydınlanma ve Bilgi Üretimi*, Üniversite Konseyleri Yayını, İstanbul 2005.
- 9) a.g.y.
- 10) a.g.y.
- 11) Timur, Taner, *Toplumsal Değişme ve Üniversiteler*, s.346, İmge Kitabevi Yayınları, 2000.
- 12) a.g.y. s.346
- 13) a.g.y. s.346
- 14) a.g.y. s.346
- 15) a.g.y. s.349
- 16) Kutlu, Sinan, *Elveda Postmodernizm*, Papirus Yayınları, s.29, İstanbul 2003.
- 17) a.g.y. s.29
- 18) a.g.y. s.29
- 19) Sokal, A., Bricmont, J., *Son Moda Saçmalar*, Türkçesi: Baydur, M., Onaran, O., İletişim Yayınları, s.9, 2002 İstanbul.

- 20) Kutlu, Sinan, *Elveda Postmodernizm*, Papirus Yayınları, s.30, İstanbul 2003.
- 21) a.g.y. s.28
- 22) a.g.y. s.28
- 23) a.g.y. s.29
- 24) a.g.y. s.29
- 25) a.g.y. s.29
- 26) a.g.y. s.29
- 27) Sokal, A., Bricmont, J., *Son Moda Saçmalar*, Türkçesi: Baydur, M., Onaran, O., İletişim Yayınları, s.9, 2002 İstanbul.
- 28) a.g.y. s.30
- 29) Afşar Timuçin, *Estetik*, s. 10, BDS yayınları, ekim 1993
- 30) Ergin Yıldızoğlu, *Yaşasın Modernist Refleks*, s.10, Telos Yayınları, 1997, İstanbul
- 31) Agy. s.11
- 32) Agy. s.11
- 33) Agy. s.11
- 34) Agy. s.11
- 35) Agy. s.11